

انتخابات و کارکردهای آن

انتخابات چه آثار و پیامدهایی بر عرصه سیاسی کشور دارد؟

در غلبه بر مشکلات و یافتن راه حل های مقتضی برای مسائل و موانع است. با انتخابات نیروهای جدید و شایسته وارد نظام قانونگذاری و حکومت داری شده و تغییرات جدید در عرصه های فکری، فناوری و سیاسی و اجتماعی را به نهاد های نظام سیاسی وارد کرده و آنها را با تحولات جدید سازگار می سازند. آنها در چهار سال نمایندگی مردم در مجلس شورای اسلامی افکار و اندیشه های خود را در معرض رای همدیگر قرار داده و تلاش می کنند که راه ها و راهبردهای جدیدی برای حل و فصل مسائل و غلبه بر مشکلات کشور عرضه کنند. چرخش نخبگان و شایسته سالاری موجب هماهنگی بیشتر مردم با سیاست ها و برنامه های نظام سیاسی شده و پیوندهای ملت- دولت را قوی تر می کند و کارآمدی نظام قانونگذاری را افزایش می دهد. البته شایسته سالاری الزاماتی دارد که بدون رعایت آنها انتخابات لزومانی تواند چنین کارکردی را از خود بروز دهد.

قانونگذاری و تسهیل و تنظیم مناسبات: مهم ترین وظیفه مجلس شورای اسلامی قانونگذاری و نظارت بر اجرای درست قوانین در جامعه است. انتخاب نمایندگان توانمند، عالم و درستکار و کلان نگر شرط لازم و ضروری برای شکل گیری مجلسی توانمند و کارآمد است تا بتواند با تصویب قوانین دقیق، کارشناسانه و مفید در مجلس شورای اسلامی مناسبات اقتصادی و اجتماعی را تسهیل و به تنظیم روابط کم هزینه و پربازده افراد، گروه ها، نهاد ها و سازمان ها در سطوح گوناگون کمک کند. مشارکت انتخاباتی گسترده و تلاش مسئولان تک تک شهروندان یکی از مهم ترین الزامات شکل گیری مجلسی کارآمد و توانمند است. شهروندان هر جامعه ناظران و داوران نهایی نمایندگان مجلس و عملکرد آن هستند. آنها با مشارکت انتخاباتی می توانند داور خود را به شکل مؤثر اعمال کنند.

امنیت ساز و انسجام آفرین: جامعه انسانی به عنوان یک سیستم سیاسی همواره در معرض خطرات و تهدیدات داخلی و خارجی است. گسست سیاسی و اجتماعی یکی از نمود های بحران در جوامع است که ممکن است در شکل های گوناگونی گسست قومی و قبیله ای، زبانی و مذهبی، نسلی و فکری، طبقاتی و منطقه ای و... بروز یابد. وقوع و تعمیق این گسست ها می تواند انسجام ملی را به خطر انداخته و کشور را در معرض فروپاشی قرار دهد. یکی از مهم ترین کارکردهای انتخابات بازسازی پیوندها و جلوگیری از شکل گیری و تعمیق شکاف ها و گسست ها است. تلاش برای نمایندگی اقوام، منافع متعارض و مناطق مختلف کشور در چارچوب اهداف و منافع کلان کشور ساز و کار برای پیوند زدن آنها به همدیگر است و همین امر عامل انسجام سیاسی و ملی در کشور می شود. اقوام و اقشار مختلف احساس می کنند که در سیاست گذاری، تصمیم گیری و قانونگذاری کشور مؤثرند و خواسته ها و منافع خود را از طرق قانونی و رسمی پیگیری می کنند. ایجاد این احساس و تقویت آن در انتخابات به مراتب بیشتر از سایر ساز و کار های موجود جواب داده و به همین دلیل می توان انتخابات را یکی از کم هزینه ترین ساز و کار های تأمین امنیت و ایجاد اجماع و توافق ملی در کشور عنوان کرد.

بهبود جایگاه بین المللی و کاهش تهدیدات خارجی: در طی دهه های گذشته نظام های سیاسی دموکراتیک در جهان گسترش یافته و همه کشور ها تلاش می کنند نظام خود را یک نظام مردم سالار معرفی کنند. جدا از همه تفاوت ها و اختلاف نظر ها مردم سالاری به یکی از ارزش های جهانشمول تبدیل شده است. میزان مشارکت انتخاباتی یکی از شاخص های مهم سنجش جایگاه جهانی کشور ها در جامعه بین المللی است و تأثیر جدی و ماندگاری بر جایگاه کشور در عرصه بین المللی دارد. مشارکت انتخاباتی می تواند مشروعیت نظام سیاسی را به رخ سایر دولت ها بویژه دولت های تهدیدگر کشانده و موجب تضعیف اراده آنها در تعقیب اهداف و سیاست های خصمانه علیه جمهوری اسلامی ایران شود. تجربه سال های گذشته جمهوری اسلامی ایران و اغلب کشورهای جهان نشان می دهد که تهدیدات خارجی زمانی میسر و عملی هستند که بنیان های قدرت در داخل کشور تضعیف و گسست معناداری بین دولت و ملت ایجاد شود. انتخابات نشان پیوند عمیق و دوباره دولت- ملت است. آشکار و به روز شدن این پیوند دشمنان را تضعیف و دوستان را امیدوار و موقعیت بین المللی کشور را تقویت و تهدیدات را تضعیف و فرصت های بیشتری را فراهم می آورد.

دکتر محمود یزدان فام

استاد دانشگاه

تهدیدات خارجی زمانی میسر و عملی هستند که بنیان های قدرت در داخل کشور تضعیف و گسست معناداری بین دولت و ملت ایجاد شود. انتخابات نشان پیوند عمیق و دوباره دولت-ملت است. آشکار و به روز شدن این پیوند دشمنان را تضعیف و دوستان را امیدوار و موقعیت بین المللی کشور را تقویت و تهدیدات را تضعیف و فرصت های بیشتری را فراهم می آورد

دوم اسفند یازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی برگزار می شود. انتخابات یکی از مهم ترین ساز و کار های مشارکت سیاسی مردم در اعمال حاکمیت و حق تعیین سرنوشت است. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران حاکمیت مطلق بر جهان و انسان را از آن خداوند متعال عنوان کرده و بر این باور است که هم او انسان را بر سرنوشت اجتماعی خویش حاکم ساخته است. حکومت مهم ترین توافق انسان به منظور اعمال حاکمیت بر سرنوشت خود است و به همین دلیل الزامات امر حکومت داری برای او نظر مردم برای مدتی معین به افراد و گروه ها واکزاروبا انتخابات تجدید و تحول می یابد. انتخابات مجلس شورای اسلامی تجسم اعمال حاکمیت مردم است که کارکردهای برجسته و متعددی دارد. توجه به این کارکردها و رعایت الزامات و بایسته های آن، انتخابات می تواند آثار و پیامدهای ارزشمندی برای کشور به همراه داشته باشد که در زیر به برخی از آنها اشاره می شود.

افزایش مشارکت سیاسی و وفاداری مردم به نظام سیاسی: انتخابات یکی از ساز و کار های مشارکت مردم در عرصه سیاسی است. نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران بر بنیان رای و نظر مردم استوار شده است. مشارکت آنها در انتخابات جدا از انتخاب نمایندگان مجلس شورای اسلامی یا مجلس خبرگان رهبری به معنی تداوم حساسیت مردم نسبت به ارکان و نهاد های نظام است. مفروض آن، قبول چارچوب نظام سیاسی و مشارکت در درون ساز و کار های آن است. هر چقدر مردم در انتخابات مشارکت بالایی داشته باشند، به معنی وفاداری صریح یا ضمنی مردم به نظام سیاسی است.

تقویت مشروعیت و مقبولیت نظام سیاسی: حکومت ها بدون پذیرش حق اعمال حاکمیت از سوی مردم نمی توانند پایدار باشند. مشارکت انتخاباتی یکی از ساز و کار های تقویت پذیرش حقانیت حاکمان در اعمال حاکمیت است. انتخابات ساز و کار باز تولید حقانیت حکومت در جوامع است و جمهوری اسلامی ایران می تواند با استفاده از این ساز و کار بنیان های حاکمیت خود را در جامعه قوی تر، پیوندهای خود با مردم را مستحکم تر و نهاد های قانونگذاری و حکومت داری را کارآمد تر سازد.

چرخش نخبگان و شایسته سالاری: انتخابات یکی از شناخته شده ترین ساز و کار های چرخش حاکمان در جهان است. جوامع انسانی همواره در معرض انواع تغییرات و تحولات قرار دارند. انطباق جوامع با این تغییرات نشانه توانمندی